

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20—, inozemstvo Din 30—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Obnova hrvatsko-srbske koalicije.

Gg. Radić in Pribičević sta sklenila, da svojo sedanjo zvezo še znatno razširita in da bosta HSS in SDS tvorile v bodoče en sam parlamentarni klub. Ta bo imel skupen izvrševalni odbor, obstoječ iz treh zastopnikov SDS in treh zastopnikov HSS. Na ta način bi bila obnovljena nekdanja hrvatsko-srbska koalicija, šefa te koalicije pa bi bila Radić in Pribičević.

Prvi efekt te nove koalicije bi bil, da bi bili v njej združeni skoraj vsi hrvatski poslanci. Nova koalicija bi bila dejansko zastopnica hrvatskih dežel in v tem bi bila njena moralna moč. Vendar pa ne snujeta Radić in Pribičević nove koalicije, da bi manifestirala hrvatstvo, temveč da prideta potem nje v vlado. Ta nada pa ni čisto upravičena. Kajti nova koalicija ne bo dvignila število mandatorov, ki jih imata danes Radić in Pribičević niti za enega, ne more jima pa tudi v prihodnje prinesiti posebnih uspehov, ker imata že skoraj vse hrvatske mandate. Mogla bi dobiti nove le, če propagirata hrvatsko-srbsko koalicijo kot prečansko fronto in da na ta način spojita tudi one srbske mandate, ki so danes v posesti demokratske in radikalne stranke. Z drugimi besedami povedano, bi mogla dati nova koalicija več mandatov le v tem slučaju, če bi bila z isto oostro naperjena proti Beogradu, kakor je bila bivša hrvatsko-srbska koalicija naperjena proti Dunaju. Dejansko tudi že pišejo dunajski listi, da postavljata Radić in Pribičević prečansko fronto proti Beogradu.

Malo upanja pa je, da bi mogla taka prečanska fronta tudi v resnici uspeti. V prvi vrsti treba omeniti, da je ta fronta čisto nezadostna, če se ji ne pridruži tudi Spaho in dr. Korošec. Za enkrat pa na to ni niti misliti. Izključeno pa je, da bi mogla Radić in Pribičević z okrnjeno prečansko fronto doseči posebnih uspehov, da o drugih težavah, ki bi jih prečanska fronta morala premagati, niti ne govorimo.

Če hočeta Radić in Pribičević doseči z novo koalicijo uspeh, potem ji morata dati vse drugačno obliko. Deloma to g. Radić tudi čuti in zato govori o seljaško-demokratski koaliciji. Priznati treba, da bi taka podlaga tudi v resnici mogla imeti uspeh, toda le, če bi bil g. Radić skrajno konsekventen in jugoslovanski volivcem dokazal, da je v resnici pravi zastopnik demokracije. Da bi mogli od g. Radića tako doslednost pričakovati, pa je malo upanja.

Predvsem je jasno, da ne more demokracije z uspehom zastopati tisti, ki jo je sedem let z vso doslednostjo preganjal. Zato je Radićeva dolžnost, da javnosti da jamstvo, da g. Pribičević nikdar več ne misli uporabljati starih metod. Taka garancija je neobhodno potrebna, ker samo praznih fraz o demokraciji ima vse čez glavo dosti.

Nova hrvatsko-srbska koalicija bi zato imela smisel le, če bi bila ustvarjena zaradi demokracije same in če ne bi bila le sredstvo, da se pride do moči. Ta nova koalicija bi morala biti ona sila, ki bi s svojim vzgledom dosegla, da bi demokratična načela in metode pronicale le v vse jugoslovanske stranke in da bi tako polagoma prišli do mogočnega demokratičnega gibanja, ki bi do temelja izpremenilo vso našo politiko. Hrvatsko-srbska koalicija bi torej morala biti pokret in samo v tem slučaju ji je uspeh zasiguran.

Ali samo tega ni mogoče reči o koaliciji, ki jo snujeta Radić in Pribičević, ker ta koalicija je samo kulisa za čisto

Seja skupščine.

Beograd, 10. nov. Narodna skupščina je imela včeraj dopoldne in popoldne sejo. Popoldne se je seja pričela ob 5. Predsedoval je dr. Hrasnica. Na dnevnem redu je bilo poročilo verifikacijskega odbora o predlogu, da načelniki občin lahko obdrže svoj poslanski mandat. Prvi je govoril zemljoradnik Voja Lazić, ki je dejal, da se poročilo verifikacijskega odbora ne more sprejeti. Sklicuje se pri tem na volilni zakon in na občinski zakon in ju citira. Po njegovem mnenju se mora dr. Kosta Kumanudi odreči mandatu.

Potem je dobil besedo Štefan Radić, ki je izvajal, da je treba rešiti to vprašanje iz dveh ozirov, prvič iz načelnega, drugič iz praktičnega. Pri načelni rešitvi vprašanja ima narodna skupščina popolnoma proste roke. Narodna skupščina lahko verifikira mandat tudi takrat, kadar zakon to izrečno prepoveduje. V slučaju Miloša Vukičevića smo imeli n. pr. popolno pravico skleniti, da on more biti poslanec. Ta pravice se lahko spravi v sklad s funkcijo, ki jo ima narodna skupščina. Tako pravijo prvi juristi in prvi parlamentarci na svetu. Tako smo postopali tudi mi lani v slučaju dr. Koste Kumanudija. V politiki ni doslednost tisto, kar je najboljšo, temveč narodni interesi morajo biti naš vodnik v politiki. Tako je bilo tudi pri nas, hrvatskih politikih. Ni pravilna misel, kakor so jo tolmačili naši bivši — pa mogoče tudi bodoči — dragi prijatelji radikalni — a ne policijski — da bi poslanec kot predsednik občine imel lahko nedovoljen vpliv.

Radić navaja še posamezne slučaje in potem pravi: Kosta Kumanudi je odličen minister tam, kjer je. Ne vem pa kakšen bi bil tam, kjer bi on rad bil. Mi smo hoteli, da Kumanudi ostane tudi načelnik mesta, ker prestolnica mora imeti načelnika, ki je tudi poslanec. V slučaju Miloša Vukičevića bi mi, če bi on ne bil sin predsednika vlade in če bi ne bil tako izvoljen, kakor je bil, ne bili za to, da se gleda na eno leto starosti in kaj še samo na šest mesecev.

Na koncu svojega govora je Radić pleđiral za to, da se ženskam, dokler še nimajo aktivne volilne pravice, da vsaj pasivna volilna pravica. Najodličnejši strokovnjaki v ustavnem pravu se vprašujejo, zakaj žena ne bi imela pasivne volilne pravice. Če bi imeli mi n. pr. 10 od-

ličnih dam tu v sredi, mislim, da bi bilo v našem parlamentu vse finejše.

Za Radićem je govoril Nikola Uzunović, čigar pojava na govorniškem odru je izzvala veliko zanimanje, kajti to je bilo prvič, da on spregovori v skupščini, odkar je odložil predsedstvo vlade. Uzunović ni enakega mnenja z verifikacijskim odborom. Zato hoče, da se to tudi ve. Skupščina navzlic svojim obsežnim pravicam ne more preko jasnega določila zakona. On navaja nekaj primerov, kako se je postopalo v prejšnji skupščini, in smatra, da bi bilo treba tudi sedaj tako postopati.

Nato govori še Puniša Račić, ki želi, da se zakonu vrne njegova veljavnost. Izraža svoje prepričanje, da večina verifikacijskega odbora ne dela prav in pošteno.

Timotijević je nato v krajšem govoru konstatiral, da je verifikacijski odbor sprejel soglasno sklep, ki se sedaj predlaga narodni skupščini. Pravi, da ustava taksativno našteva slučaje, v katerih poslanec ne sme obdržati mandata. Med njimi ni slučaja, če je poslanec tudi predsednik občine. V prejšnji ustavi kraljevine Srbije je bila taka prepoved, v novi ustavi pa je bila ta določba spremenjena.

Nato je podal še poslanec Glavić neka osebna pojasnila, nakar je skupščina prešla k glasovanju ter je bilo poročilo verifikacijskega odbora sprejeto z večino glasov. Proti predlogu so glasovali zemljoradnik Voja Lazić in radikalni Uzunović in Račić.

Skupščina je prešla nato na drugo točko dnevnega reda: izvolitev odbora za proučevanje predloga Pribičevića in tovarišev o spremembi člena 14 poslovnika. Po sporazumu med načelniki skupin je bilo v ta odbor določenih 7 radikalov, 4 radićevci, 4 demokratje, 2 SDS, 1 SLS, 1 musliman in 1 zemljoradnik. — V odbor za grupiranje in pregrupiranje občin in v odbor za razdolžitev kmetov je prišel tudi Nastas Petrović. Potem je bila skupščinska seja zaključena. Odbori so bili pozvani, da se danes dopoldne konstituirajo.

Naslednja skupščinska seja je bila sklicana za danes ob 9. dopoldne. Dnevni red te seje je: Razprava o interpelaciji poslanca Petejana na ministra za socialno politiko o borzi dela in o zakonu za zavarovanje za brezposelnost. — Seja se je končala ob 7. zvečer.

KONSTITUIRANJE ODBOROV.

Beograd, 10. nov. Po seji narodne skupščine so se konstituirali odbori. V odboru za spremembo člena 14. poslovnika je bil izvoljen za predsednika Milivoj Milojević, v odboru za likvidacijo kmečkih dolgov za predsednika Kosta Timotijević, za podpredsednika pa Vladimir Pušenjak, a v odboru za grupiranje in pregrupiranje občin je bil za predsednika izbran Bogoljub Kujundžić.

PRINC PAVLE V NOVEM SADU.

Novi Sad, 10. nov. Včeraj ob 9. je dopel v Novi Sad princ Pavle s svojim

strankarski boj za oblast. Zato pa ta koalicija tudi ne more predručiti našega javnega življenja in zato tudi dejansko ne pomeni nič drugega, ko običajen strankarski kalkil, od katerega pa bo imel večji dobiček g. Pribičević, skoraj prav nobenega pa g. Radić.

Ne zadostuje samo preimenovanje tvrdke, temveč treba je spremeniti tudi vsebino in če tega ne mislita storiti Radić in Pribičević, potem je pač vseeno kako preimenujeta svojo firmo. V jedru ostane vendarle vse pri starem.

spremljstvom in posetil industrijalca Dungjerskega, kjer je ostal dalje časa pri kosilu. Popoldne je princ Pavle odšel na posestvo Dungjerskega. Občinstvo je princa Pavla, kjer ga je spoznalo, z velikimi ovacijami pozdravljalo.

VSI NEMŠKI NAGROBNI NAPISI V JUŽNI TIROLSKI — PREPOVEDANI.

Dunaj, 10. nov. »Korrespondenz Herzog« javlja iz Bozena, da je južnotirolski prefekt izdal na vse občinske in mestne župane odredbo, da morajo biti do 30. t. m. odstranjeni z grobov vsi nemški napisi in izmenjani z italijanskimi. Tisti, ki se bo upiral, bo strogo kaznovan.

ZASEDANJE SVETA ZVEZE NARODOV

Zeneva, 10. nov. Tajništvo Zveze narodov je včeraj dopoldne objavilo, da se bo 48. zasedanje Sveta Zveze narodov pričelo 15. decembra. Program zasedanja ima dozdaj nad 20 točk. Med drugim je na dnevnem redu vprašanje madjarsko-rumunskih optantov, vprašanje o pijsa, vprašanje ruskih in armenskih beguncev, ponarejanje denarja, rezultati konference za tisk od avgusta, krediti Grčiji in Bolgariji za begunce itd.

Jutri bo na svečan način podpisana pogodba.

Paris, 10. nov. Danes opoldne prispe sem jugoslovenski zunanji minister dr. Voja Marinković. Jutri v petek bo na svečan način podpisana francosko-jugoslovenska zvezna pogodba. Podpis pogodbe bo združen s proslavo obletnice premirja, ki se bo izvršila na svečan način. Dr. Marinković ostane v Parizu še nekaj dni. Razgovarjal se bo o trgovinski pogodbi in o raznih finančnih vprašanjih, ki že dolgo čakajo na rešitev. V prvi vrsti gre za vojne in predvojne dolgove Srbije.

POLITIČEN POLOŽAJ NESPREMENJEN.

Beograd, 10. nov. Tri važna vprašanja zanimajo zdaj politično javnost. Prvo je vprašanje dela narodne skupščine, drugo je vprašanje ustanovitve koalicije med radićevci in samostojnimi demokrati. Kar se tiče narodne skupščine, se ugotavlja, da nima kaj delati. Danes pride na dnevni red interpelacija socialističnega poslanca Petejana o borzi dela in o zavarovanju delavcev za brezposelnost. Izgledalo je, da se bodo seje narodne skupščine potem odgodile. Toda včeraj je odbor dovršil delo na predlogu zakona o spremembi člena 51. zakona o mestnih občinah. Ze prej pa je bilo končano tudi delo na zakonskem predlogu o spremembi člena 16. zakona o kmečkih občinah. Tako bo lahko skupščina na teh predlogih še en dan delala. Potem pa se bodo njene seje odgodile. Del vlade je za to, da se skupščinske seje odgode do 16. januarja prihodnjega leta, med tem ko hoče drugi del vlade samo odgoditev za kakih 10 dni, da do takrat odbori končajo delo, ki se bo postavilo na dnevni red plenuma narodne skupščine. Prvi, ki hočejo odgoditev skupščine za dalje časa, utemeljujejo to s tem, da vlada ne more normalno opravljati svojih poslov, če je okupirana z delom v narodni skupščini.

Kar se tiče položaja vlade, se opaža v političnih krogih veliko zanimanje za razpoloženje, ki vlada med radikali. Ugotavlja se, da se pri radikalih ni prav nič spremenil položaj od takrat, ko je Velja Vukičević prišel do oblasti. Pašičevci so mnenja, da se današnji položaj ne more dolgo vzdržati. Zato oni čakajo na spremembo.

Glede snovanja demokratsko-seljaške koalicije pravijo v dobro poučenih krogih, da nekaj najuglednejših politikov obeh skupin, ki so v stalnem stiku z načelniki skupin, že nekaj dni prav intenzivno izdeluje pravila in program nove koalicije. Delo pa še ni končano. To je glavni vzrok, da še ni prišlo do skupne klubske seje, na kateri bi bila sprejeta resolucija, ki bi vsej akciji dala potrebno zunanjo obliko. Člani obeh klubov bodo najprej natančno poučeni o vsebini pravil in programa. Na skupni seji pa se o stvari sploh ne bo vodila diskusija, temveč bosta obe skupini sprejeli resolucijo brez razprave.

IZKLJUČITVE IZ FAŠISTOVSKÉ STRANKE.

Rim, 10. nov. Na seji fašistovskega strankarskega sveta je govoril Mussolini, čigar govor je trajal tri ure, o zunanjem in notranjem političnem položaju. V javnost pa se o vsebini tega govora ni nič poročalo. Značilno je, da je bilo po novih pravilih fašistovske stranke izključenih iz vodilnih mest 2000 oseb, iz stranke same pa 3000.

MANOILESCOVA ŽENA — ARETIRANA

Bukarešta, 10. nov. Tu je bila aretirana tudi Manoilescova žena, ker je na sumu, da je sokriva v aferi svojega moža.

Žensko gibanje in politične stranke.

Žensko gibanje ima pri nas mnogo neprijateljev. Mnogo med moškimi, a istotoliko med ženskami. Pravih feministkinj to nikakor ne ovira na njih poti do cilja; so pa med ženskami tudi take, ki bi se nam rade pridružile, a se boje mnenja večine, ki prevladuje, ne oziraje se na to, če je ta večina plitva in prepojena z malomeščanskimi predsodki. Nikdar, ali le redko se vprašajo po tehtnem vzroku tega odpora, ki bi jim pa sigurno razjasnil dejansko stanje in razpršil predsodke. Treba torej, da enkrat odkrito in brez olepšavanja preiščemo vzroke in jih ocenimo.

Največji nasprotniki vsakega samostojnega ženskega gibanja so nedvomno politične stranke. Strankarji se ne strinjajo s tem, da bi žene nastopale samostojno, ampak naj bi se po njihovem nasvetu udeleževale v politiki po strankah. Saj imajo tu odprt delokrog vse one, ki čutijo potrebo in zmoglost za politično udeleževanje. S teoretičnega vidika je to stališče popolnoma pravilno in v principu ga tudi me zastopamo, ne oziraje se na to, da možje pač akceptirajo delo žen, v kolikor koristi njim, oziroma strankarskim težnjam, a uspehe žanjejo sami. Da, niti na odločilna mesta v odborih jim ne pripuste, o tem vedo povedati vse žene, ki so že kdaj delale po političnih strankah.

Zato smo prepričane, da v okoliščinah, kakršne so sedaj v naši državi, nikdar ne bomo prišle do svojih pravic, če si jih ne bomo priborile same — potem močne, smotrene organizacije. Nikakor ne moremo pričakovati pomoči in uspeha od naših oficijelnih političnih strank, kakršne so danes. Saj vidimo dan za dnem, kako perfidno izgrajajo celo interese svojih volilcev, kako se bodo pa branile za nas, ki za enkrat ne štejemo niti enega glasu? Res je, da imajo vse stranke žensko enakopravnost v svojih programih — a to je samo pro forma, ker hočejo veljati za napredne in za vsak slučaj — dejansko pa vse bolj ali manj odkrito nastopajo proti njej. In zakaj? Ker se boje, da ne bi pridobila nasprotna stranka na glasovih in ker nima nobena stranka toliko moralne moči, da bi kljub zavesti morebitnega neuspeha ostala tudi v praksi dosledna svojim načelom in zvesta svojemu programu, ki je danes — prožet od najbolj demokratičnih načel — preracunjen le še na omejenost in nerazsodnost volilcev.

Za naš slučaj imamo najboljši primer pri naših slovenskih političnih strankah. Dočim se SLS boji, da ne bi izgubila po mestih in industrijskih krajih, noče SDS ničesar slišati o ženski volilni pravici, »ker bo potem vse še bolj črno«. Pri tem pa je klerikalna stranka vsaj toliko previdna, da javno v svojem glasilu zastopa stališče svojega programa, četudi je baže momentano

proti ženski volilni pravici. A naše napredne stranke očitno kažejo odpor proti ženskemu gibanju, ga ignorirajo, ali pa se celo norčujejo iz njega, misleč menda, da se more s smešenjem ustaviti tok časa. Bolj principijelni so socialisti, časi se tudi pri njih teorija temeljito loči od prakse. In dočim SLS svoje žensko po mestih in po deželi pridno izobražuje v politično smer, najdemo med takozvanimi naprednimi ženami največ političnih analfabetov, kajti najmočnejša napredna stranka pri nas ne samo, da ničesar ne stori za svoje žene, ampak jih s svojim vplivom celo odvrača od zanimanja za politično izjvljenje, češ, da je še pre zgodaj, da pri nas žene še niso zrele, bodo vse klerikalno volile itd. Vprašamo samo: kaj pa sedanje razmerje med mandati, ko volijo samo moški? Kakor boste narod vzgojili, tako se vam bo odzval.

Najbolj žalostno je pa dejstvo, da žene same ne zavzamejo principijelnega stališča, da se ne vprašajo, brez ozira na sugerirane jim predsodke, ali je potrebno in pravilno, da se borimo za svoje pravice, ki nam čisto logično pritičejo že vsled tega, ker imamo iste državljanske dolžnosti kakor moški.

To stališče naprednih žen in naprednih strank je poleg nenaprednosti tudi zelo, zelo neoportuno. Dobiček od tega bodo imele samo nasprotnne stranke. Namesto, da igrajo napredne stranke vlogo noja, bi lahko vzgojile kader zavednih žen, ki bi s smotreno izobrazbo lahko konkurirale tudi s kvantitativno močnejšimi političnimi nasprotnicami.

Da nastopamo v samostojni feministični organizaciji ima tudi globlji vzrok. V svojem politično-vzgojnem delu med ženami se ne omejujemo na strogo feministična vprašanja, temveč se zanimamo za vsa socialna in politična vprašanja v državi. Pri tem imamo namen, da po možnosti že sedaj vplivamo na dogodke, a predvsem, da vzgajamo našo ženo v pravo smer, da je ne okuži korupcija, ki je danes istovetna s politiko. Hočemo, da bo žena sodelovala zavedno, smotreno, da se bo zavedala, da politično delo ni delo za lasten žep, za uspehe nekaterih strankarjev na škodo celega naroda, temveč, da je politično udeleževanje najbolj vzvišeno delo, ki ga more vršiti državljan — delo za dobrobit človeštva.

Me žene nečemo povečati števila nerazsodne politične mase, marveč misliti hočemo z lastnimi močmi, naučiti se moramo stvari kritično presojati, da nas ne bo zajela sugestivna moč velikih fraz in nemogočih obljub. Zavedati se moramo, da so kriteriji vsake politične zajednice njena dela, ne pa njen program. In po tem prepričani bomo uravnale svoje delo, kadar pride naš dan.

Zenski Pokret.

Politične, gospodarske in kulturne prilike v sovjetski Rusiji.

KULTURA.

Ona je merilo napredka. In znano je, da je ravno Rusija tekom zadnjih desetletij cepila evropsko kulturo, in da je zapadnjaštvo podlegalo tej zdravi gravitaciji. Ni pa čudno, da smo imeli v Rusiji na eni strani največjo duševno aristokracijo, na drugi strani pa suženski idiotizem, če pomislimo, da je Rusija tavalna v največjem barbarskem reakcionarstvu tja do prve ruske revolucije l. 1905, ki pomeni tudi rojstno leto politično-strankarskega in širokega socialnega pokreta. V kolikor so eksistirale že prej politične stranke, so bile to revolucionarne, podzemne.

Taka organizacija je bila »Zemlja in volja«, ki se je proslula z upiranjem številnih atentatov. Manifest od 30. oktobra, ki pomeni reorganizacijo absolutistično-birokratskega ustroja v konstitucionalno monarhijo, je dal temu kristaliziranju političnih strank in socialno-ekonomskih zahtev velik pospešek. Potreba po svobodnem državljanskem življenju je buknila na dan z elementarno silo in mrzlično se je vse pripravljalo na predvečer velikih zgodovinskih dogodkov. Svetovna vojna je za hip zaustavila to notranje kipenje, porajala se so nova aktualna vprašanja, preprečiti izbruha pa tudi oni ni mogla. In tako je prišlo do revolucije, ki je našla globok odmev po celi širni zemlji.

Revolucija je rodila obilo novih zahtev in ena prvih je bila.

Reorganizacija šolstva.

V znamenju prosvetljenja najširših plasti ruskega naroda naj bi se izvršila. In dosegla je v tem oziru vsaj v začetku kolosalne uspehe, seveda vse pod rdečim okvirjem komunizma. Tesno spojeno s tem gibanjem ostane za zmerom ime prosvetnega ljudskega komisarja Anatolija Vasiljeviča Lunacarskega, pisatelja, revolucionarnega dramatika, bohema, odličnega govornika in prijatelja »ponižanih in razžaljenih«. Ruski narodni učitelji so bili vedno entuzijasti in revolucija jim je dala novo pobudo in odkrila nova pota in cilje.

V prvih dveh letih velike revolucije se je izvedla reorganizacija univerzitetnega študija in študija na strokovnih šolah. Sem spada tudi ustanovitev enotnega tipa delavskih fakultet, delavskih šol, dečjih domov, internatov, razstav itd. Skratka, delalo se je s polno paro po nekem Ljeningovem izreku: »da mora postati tudi kuharica sposobna za politično aktivnost, in da mora biti narodni učitelj v komunistični državi na taki stopnji, kakor ni bil še nikoli v nobeni buržoazni državi, in to tako v duhovnem, kakor tudi v materijalnem pogledu.

Leta 1921 je bilo v Rusiji 82.400 šol napram 63.000 šolam v l. 1911. Porast za 19.000 šol v dobi enega decenija, upoštevajoč vojne in revolucijske razmere, je velikanski. Z-

nanji politični položaj sovjetske unije pa je zahteval okrepitev oborožene sile, in na rovaš tega je začelo šolstvo propadati. Učiteljstvo je začelo ostavljati ta stan vsled težkih gmotnih razmer.

Reforma sovjetskega šolstva obstojajo v sledečem: Dosedanje elementarne, srednje in visoke šole so se nadomestile s popolnoma novimi, ali pa vsaj reformiranimi šolami. Na mesto prejšnjih vaških in mestnih osnovnih šol, gimnazij in realk je stopila »enotna delovna šola«. Enotna se imenuje zato, ker je zavzela mesto prejšnjih privatnih, polprivatnih in javnih šol z enotno, skupno šolsko podlago. Delovna pa zato, ker se polaga v teh šolah velika važnost na materialno, fizično delo. Enotna delovna šola ima 2 stopnji, od katerih traja prva 5 let, druga pa 4 leta. Soloobveznost je le v 1. stopnji. Absolvent obeh stopenj se lahko posveti visokoškolskemu ali pa strokovnemu študiju. Soloobveznost traja od 8. do 17. leta. Za otroke, ki še niso dosegli te starosti, so ustanovljeni dečji domi, vrtci, vzgojevališča itd.

V Ukrajini se je reformirala ta delovna šola tako, da traja celotno šolanje namesto 9 samo 7 let. Pri drugi stopnji, ki traja 4 leta, sta se namreč opustila zadnja 2 letnika. Iz prve stopnje pa sta se zadnja dva letnika pomaknila v drugo stopnjo. Tako šteje po tej reformi prva stopnja 2 leti, torej 3 leta, druga stopnja pa zadnji 2 leti + 2 leti iz 1. stopnje, torej 4 leta.

Nov šolski tip predstavljajo delavske fakultete, kjer se izobražujejo delavci, ki nimajo nobene, ali pa samo nižješolske predizobrazbo. Učni predmeti so: ruska zgodovina in leposlovje, matematika, fizika, kemija, fizikalni, politični in gospodarski zemljepis, narodno gospodarstvo, nauk o ustavi SSSR in historičen materijalizem. Razen tega se študenti-delavci urijo v politično-propagandnem delu in to med ljudstvom, ali pa po svojih klubih.

Vsa materialna dela, ki jih je treba obaviti na zavodu, opravljajo študentje sami. Fakultete so večerne ali pa dnevne. Pri večernih je podaljšana učna doba na 4 leta, njihov delovni čas pa je skrajšan dnevno za 2 uri. V Moskvi je teh fakultet okoli dvajset. Absolventi teh fakultet imajo pred absolventi enotne delovne šole to prednost, da jim ni treba polagati pri vstopu na visoko šolo sprejemnega izpita. Pri sprejemanju študentov se daje prednost fizičnim delavcem, izmed drugih se sprejemajo na te fakultete v prvi vrsti pripadniki komunistične stranke in komunistične omladinske zveze. (Komsomol).

Na posebni institut, ki vzgaja profesorski naraščaj za te fakultete in ki ima 5 letnikov se sprejemajo samo pristaši komunistične stranke.

Glede reforme univerzitetnega študija je

treba omeniti, da je bila juridična in delovna tudi filološko-historična fakulteta odpravljena. Nadomešča jo visoka šola za humanitarno-socialne vede, ki je imela tudi posebne oddelke za zgodovino, leposlovje, pravo, umetnost, narodno gospodarstvo in socialno vzgojslovje. Ker pa je bila obnovljena advokatura, notarijat in prokuratura se je moral ustanoviti Institut sovjetskega prava.

Izmed visokih šol čisto novega, revolucionarskega kova je treba omeniti.

1. Osrednji komunistično-pedagoški zavod, ki ima 3 oddelke: 1. za socialne vede, 2. za jezik in literaturo in 3. za pedagogiko. Njegova naloga je odkrivati nova pota glede učne metode humanitarnih ved. Tudi je njegova naloga skrb za učbenike. V vrhu pomazoritve učenja mu služi dobro urejeni muzej. Prav tako prireja tečaje za mestno in podeželsko učiteljstvo.

2. Akademija za socialno vzgojo. Sem spada tudi pedagoška visoka šola, ki ima to posebnost, da se morajo vsi slušatelji na tehniki, ustanovljeni ad hoc učiti praktično celo vrsto obrti. Najprej se poučujejo seveda v teh panogah teoretično. Vspehi te šole so zelo zadovoljni.

3. Komunistične univerze za politično vzgojo delavstva. Taka univerza je v Moskvi. Sverdlova (v spomin 1. predsedniku osrednjega izvršilnega odbora), v Leningradu, Kazanju, Saratovu, Taškentu, Omsku itd. Program teh univerz je začrtan v Buharinovih besedah: vzgojiti tip novega človeka, ki se podnevi bavi s filozofijo, ponoči pa stoji z orožjem v roki na straži; ki zna debatirati o najbolj abstraktnih stvareh, a uro nato cepi drva, ki sedi ves zatopljen v čitalnici, in ki v svetem navdušenju dela cele ure v fabriki. Ta univerza ima troje oddelkov: 1. osem mesečni tečaj za sovjetske delavce, teoretično že podkovane. 2. Dvoletni lektorski kurs za vzgojo učiteljskega kadra za nižje komunistične šole in 3. tečaj, ki traja 3 leta z obširnimi socialno-političnim in prirodoslovnim programom. Slušaateljstvo se rekrutira iz delavskih vrst. Slušaatelj je malo, komaj 2%.

4. »Univerza delavskih narodov na vzhodu in zapadu« je ustanovljena v svrhu širjenja komunističnih idej med malimi narodi v Rusiji in Aziji, ki so na nizki kulturni stopnji. Slušaatelj je 15%. Slušaatelj so po večini kmetskega stanu in vseh mogočih narodnosti. Potom tolmakov se tem slušateljem predava v njihovem materinskem jeziku. Poleg specialnega študija se obravnavajo na tej šoli splošna kulturna vprašanja, prireajo se znanstvene ekskurzije itd.

Večina študentov je delegiranih na univerze po pristojnih organizacijah. Na univerzah je uveden za vse študijske panoge numerus clausus. Tretjina slušateljev ima brezplačna mesta. Po politični pripadnosti je večina slušateljev komunistično orijentirana.

Politične vesti.

Seja narodne skupščine. Včerajšnja seja Narodne skupščine se je pričela z veliko zamudno, da menda tako dokaže skupščina sama upravičenost znižanja poslanskih dnevnic. Po prečitani zapisnika je protestiral zemljoradniški poslanec Voja Lazij proti nedelavnosti skupščine. Skupščina se sestane komaj enkrat na teden in poslanci se morajo sramovati pred narodom, ker jih je ta izvolil, da delajo, ne pa da vlečejo samo dnevnic. Njegovo zahtevo, da se ta protest zabeleži v zapisnik, je večina odklonila. Nato se je spominjal dr. Hrasnica umrlega poslanca Polića in njegovih velikih zaslug na državno-pravnem polju. — Predsednik je nato poročal, da je odbor za izpremembo občinskega zakona na Hrvatskem predložil svoje poročilo in tako tudi odbor za postavitev spomenika generalu Kovačeviću. — Vojni minister je predložil skupščini zakonski načrt o zračnem prometu. Poslanec dr. Krajač pa je vložil interpelacijo na notranjega in trgovskega ministra vsled šikan, ki jih morajo prenašati turisti v obmejnih krajih. — Minister Gosar je izjavil, da bo odgovoril na interpelacijo poslanca Petjeva, ko zbere potrebno gradivo. Nastas Petrović je vložil nujen predlog za likvidacijo kmetskih menihih dolgov. Stvar je vzel Petrović tako resno, da ga na seji sploh ni bilo in ni tako mogel utemeljiti svojega predloga, vsled česar je bila nujnost odbita. Poslanec Trumbić je vložil nujen predlog za spremembo občinskega reda na Hrvatskem in je v imenu notranjega ministra minister Popović nujnost sprejel. Nato je vložil nujen predlog za likvidacijo kmetskih dolgov tudi poslanec Jovo Tupanjanski je svoj predlog obširno utemeljeval. Kmetski dolgovi znašajo v zagrebški oblasti 90, v osiješki 50 milijonov dinarjev in v drugih oblastih enako veliko. O njegovem predlogu se je sklepalo šele na popoldanskem seji.

— Hrvatski demokrati proti vsaki koalicii z Radićem. Kongres demokratske stranke za Hrvatsko, ki se je vršil v nedeljo v Zagrebu, je sprejel resolucijo, v kateri označuje svoje stališče. V resoluciji izreka najprej svoje zaupanje g. Davidoviću, nato pa se izreka za sodelovanje z radikali. Kongres je prepričan, da more demokratska stranka v sedanjih koalicijskih izjavah svoj program. Pač pa zahteva kongres večji vpliv v vladi. Kongres je odločen proti vsaki cepitvi demokratske stranke. Kongres je za fuzijo s sam. demokrati, odbija pa blok s HSS, ker bi ta služil samo taktičnim parlamentarnim ciljem. Kongres je prepričan, da je s Hrvatsko seljačko stranko vsak blok nemogoč, pa tudi vsaka oja zveza, ker vodi to stranko avtomatično št. Radić ter njegova nebrzdanost, vetražništvo in ekscitativnost absolutno izključuje vsako lojalno in pametno sodelovanje. Končno je kongres izrekel svoje popolno zaupanje ministru dr. Andjelinoviću, kot hrvatskemu ministru.

— Nacionalni pomen vojvodinskih občin. Povdarili smo že, da so bile nedeljske občinske volitve v Vojvodini predvsem pomembne vsled tega, ker so dokazale, da je Vojvodina jugoslovanska in sicer tudi

mesta in ne samo dežela. Pripomniti treba, da so bile volitve tajne in splošne in da so zato volitve jasno povedale mišljenje prebivalstva. Kako velik pomen imajo volitve v nacionalnem pogledu, kažejo najbolj volilni rezultati. V Subotici je od sto obč. odbornikov 55 Bunjevcev in 12 Srbov, skupno torej 67 Jugoslovancev in 33 Madjarov in Židov. Sombor je izvolil 45 Srbov, 12 Bunjevcev in 23 Madjarov, Nemcev in Židov. V Novem Sadu je izvoljenih 51 Srbov, 16 Madjarov, 4 Nemci in 9 Židov. V Senti je dobila madjarska stranka od 80 mandatov samo 25 mandata. V Stari Kanizi je dobila madjarska stranka 22, druge stranke pa 38 mandatov. V Velikem Bečkereku so dobili Srbi od 72 mandatov 48, torej dve tretjini. Pančevo je izvolilo 44 Srbov in nesrbske stranke so dobile le 16 mandatov. V Veliki Kikindi so dobili Srbi od 72 mandatov 60. — V Vršcu je dobila nemška stranka od 72 mandatov le 7, Srbi pa 40. V Beli Cerкви je dobila nemška stranka od 49 mandatov 21. Vsa mesta imajo torej danes sigurno jugoslovansko večino, ki bi bila še večja, da ni bila med Jugoslavo tako velika razcepljenost.

— Pribečević ne vložil obtožnice proti Vukičeviću. Kakor smo že poročali, je hotel vložiti Pribečević novo obtožnico proti Vukičeviću. Na sestanku z Davidovićem pa je Davidović to odsvetoval, ker ni za obtožbo sedaj ugoden moment. Nova obtožba bi bila od skupščine ravno tako zavrnjena, kakor je bila prejšnja. Končno je tudi Pribečević uvidel pravilnost tega argumenta in izjavil, da ne vložil sedaj nobene obtožnice.

— Okoli poslanskih dnevnic. Finančni minister je z ozirom na splošen odpor poslancev pristal na to, da dobe poslanci še nadalje 300 dinarjev dnevnic, toda le pod pogojem, da jih prejamejo samo takrat, kadar je zasedanje skupščine.

— Ljapčev pred padcem? Vlada večina je izvolila tročlanski odbor, obstoječ iz Ljapčeva, Cankova in Barrova, kot predstaviteljev treh v Demokratičnem Zgovoru koaliranih strank. Naloga odbora je, da reši ona vprašanja, vsled katerih je ogrožen nadaljnji obstoj vladne koalicije. Prva seja tega odbora pa ni dala nobenega konkretnega rezultata. Sedaj poskušajo vsi trije voditelji, da razčistijo sporna vprašanja v svojih strankah. V zvezi s tem se govori, da bo izvršena rekonstrukcija vlade in da bo mesto Ljapčeva sestavil novo vlado Madjarov.

— Svehla za narodni sporazum. V proračunskem odboru parlamenta je odgovarjal ministrski predsednik Svehla na interpelacijo nemškega poslanca Roscha in se pri tem dotikal vprašanja češko-nemških odnosov. Verujem v zmago zdrave pameti, je dejal Svehla in zato verujem v sporazum Nemcev in Čehov. Za ta sporazum se bo vedno zavzemal. Z istim pogumom, s katerim se je lotila njegova stranka socialnega in cerkvenopolitičnega problema, se bo lotila tudi vprašanja odnosov med Nemci in Čehi. Tu na Češkem se zadevate slovanska in germanška kultura, da včasih v hudem boju ustvarita nove kulturne vrednote. Noben slučaj ni, da so tvorili Nemci iz Češke in Moravske elito stare Avstrije in da so postali Čehi prvi narod med avstrijskimi Slovani. To je rezultat stalnega skupnega kulturnega dela, ki mora na obeh straneh povzročiti dvig kulture. Nacionalni problem mora biti rešen, ker gre ali — ali. Narodnostno načelo ne sme biti zgrajeno na stališču trmoglavosti, temveč na stališču tolerance.

— Boj sovjetske vlade z opozicijo. Komunistična opozicija, ki jo vodijo Trocki, Zinovjev in v zadnjem času tudi bivši pariški veleposlanik Rakovski, izjavlja, da ji je v osrednjih komunističnih organizacijah sicer nasilno vzeta beseda, da pa ima zato v množicah mnogo pristašev. Po večini je opozicija na oficijelnih zborovanjih stranke čisto izolirana. Tako se je izrekel ves plenum kontrolne komisije razven 11 članov proti opoziciji. V Moskvi in Leningradu je nastopilo na komunističnih shodih na tisoče ljudi proti opoziciji, dočim je bilo za njo le pet delegatov. Na okrajnih organizacijah v Moskvi je glasovalo za vlado 12.000 ljudi, za opozicijo pa samo 23. Toda vsa ta poročila izhajajo iz vladne strani in zato niso čisto verjetna. V resnici bo stvar najbrže precej drugačna. Imena ko Trocki, Zinovjev, Kamenjev, Rakovski, Smilga, Sornovski, Saponov in druga so mogoče preveč privlačna, kakor pa da bi mogla vlada proti njim ostro nastopiti. Sovjetska vlada je zato proti opoziciji brez moči in ne ve niti to, koliko je v njenih vrstah takih, ki so le navidezno proti Trockemu. Vlada ve samo to, da med študenti in vodilnimi uradniki nima niti enega zanesljivega pristaša. V tem je vzrok, da si vlada ne upa nastopiti proti opoziciji z vso odločnostjo in da ne more biti niti govora o tem, da bi postavila opozicijske voditelje, kakor vse druge svoje nasprotnike k zidu, to je, da bi jih dala ustreliti.

PROTI- VSAKI OKENITVI LJUBLJANSKE UNIVERZE!

Studentski radikalni klub »Slovenski Jug« v Ljubljani je na svoji sinočni izredni seji soglasno sklenil najodločnejši protest proti kakršnikoli okrnitvi ljubljanske univerze. Klub je nadalje sklenil, da bo po svoji moči ukrenil vse, da ostane ljubljanska univerza neokrnjena.

Kot svoj prvi akt v tej smeri je poslal prosvetnemu ministru, dr. Kostu Kumanudiju, to brzojavko:

Zavedajoč se v polni meri kulturne in nacionalne važnosti univerze v Ljubljani tako za brate Slovence, ko tudi za ves naš narod, čegar sinovi iz vseh krajev države se v vedno večjem številu na njej strokovno izobražujejo in se uživljajo v bratski vzajemnosti — prosimo, da se z novim univerzitetnim zakonom ohrani integriteta ljubljanske univerze ter se ji omogoči, da v nezmanjšanem obsegu nadaljuje svoje naobrazovalno in znanstveno delo.

Studentski radikalni klub »Slovenski Jug« v Ljubljani.

Dnevne vesti

DINARSKI DAN.

V nedeljo, dne 13. novembra obhajamo po vsej naši državi spominski dan sedme obletnice nesrečnega rapalskega dne. Naša sveta dolžnost je, da se s posebno ljubeznijo ob tej priliki spomnimo naših bratov tam preko, nad katerimi divja z naravnost nečloveško silo fašistovski bič oficijske Italije. Pod tem bičem so pretrpeli naši rojaki toliko in tako grozno zločinov, kakor jih ne pozna svetovna kulturna zgodovina.

Naša naloga je, da skrbimo za naše brate in sestre v Primorju in jih podpremo v borbi za ohranitev rodne grude in jezika. To storimo ako podpiramo delovanje Jugoslovanske Matice. V ta namen se vrši v nedeljo, dne 13. t. m. zbiralni dan. To akcijo podpirajo v Sloveniji vodstva vseh političnih strank, ki tem potom pozivajo svoje pristaje, da vsak po svojih močeh daruje skromen dar na korist naših tam preko.

— **Avstrijski državni praznik.** Povodom avstrijskega državnega praznika, dne 12. t. m. bo pri avstrijskem konzulatu v Ljubljani med 10. in 12. uro recepcija pripadnikov in prijateljev avstrijske republike.

— **Otvoritev brzojava pri pošti Sent Vid pri Sčeni.** Dne 6. novembra t. l. je bila pri Sčeni otvorena brzojavna postaja. V kratkem se pri tej pošti otvori tudi telefonska centrala.

— **Podružnica Jugoslovanske Matice v Novem mestu** se na tem mestu iskreno zahvaljuje vsem p. n. trgovcem in darovalcem dobrotov za tombolo, dne 9. oktobra, ki je po njihovi zaslugi prav zadovoljivo izpadla. Naj bodo uverjeni, da so pomogli najsvetejši narodni stvari in ta zavest naj jim bo tudi najlepše plačilo in zahvala. — Odbor.

— **Rapalski dan.** Tudi novomeška podružnica Jugoslovanske Matice se bo spominjala tega nesrečnega dneva. Ker je nemogoče privediti obletnico v večjem obsegu, vabi podružnica Jugoslovanske Matice občinstvo, da se polnoštevilno udeleži spominske prireditve v soboto, dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Na sponoru so deklaracije, petje, orkestralne točke in govor prof. J. Kovača. Posebej vabimo vsa društva, politične organizacije in javne korporacije, da se prireditve udeležijo svojih delegacijah. — Naj ne bo niti enega, ki ne bi v teh dneh sočustvoval z enajstimi ljudmi, ki jih neusmiljeno tepe mračni fašistovski duceja. — V četrtek, dne 13. novembra se vrši zbiranje narodnih prispevkov za naše narodno obrambne namene po načelu: vsaj 1 dinar za preganjane trpine ob našem Jadranu.

— **Podpornemu društvu slepih v Ljubljani.** Wolfova 12 so darovali: Občinski urad Kalobje 50 Din, Fran Mastnak, notar, Trebnje iz neke kazenske poravnave 100 Din, občinski urad Dolenje Logatec 30 Din, župni urad Mekinje 15 Din. Po 5 Din: Besko Konrad, Sv. Ana, Mojžiček A., St. Janž, župni urad Kokra, županstvo občine Sv. Katarina pri Trčiču Din 10, Oblak Anton, Sv. Lovrenc 60 Din, župni urad Sromlje 10 Din. Vsem plemenitim darovalcem najiskrenejša hvala. — Odbor.

— **3000 možkih se je izselilo zaradi bede.** Iz občine Imotski se je vsled letošnje slabe letine in zaradi bede izselilo v inozemstvo 3000 kmetov. Po večini so si šli bedni ljudje iskati v tujino dela.

— **Smrt prof. dr. Ladislava Polića.** V Zagrebu je umrl v torek zjutraj, ob 6. uri, po dolgi in težki bolezni vseučiliški profesor in bivši narodni poslanec dr. Ladislav Polić. Rodil se je dne 20. oktobra v Karlovcu. Po dovršenih gimnazijskih študijah je študiral pravo v Zagrebu, Heidelbergu, na Dunaju in v Budimpešti. Pokojni dr. Polić je dolgo dobo aktivno deloval v hrvatskem političnem življenju. Leta 1908 je bil imenovan za izrednega, leta 1910 pa za rednega profesorja splošnega mednarodnega državnega prava. Leta 1919 je bil izvoljen za prvomestnika pravnika društva in bil imenovan za člana mednarodnega razodišča v Haagu. Čez čas pa je zapustil Radia ter se oprijel federalističnega programa. Dr. Polić je bil odlični pravnik. Njegovi govori so vzbujali v skupščini največjo pozornost. Kot pravnik je bil priznana osebnost. Spisal je več državnopravnih razprav o ustavi, mednarodnem pravu, o volilnem zakonu i. dr. Leta 1924 je bil upokojen, zagreboško vseučilišče pa ga je pred približno mesecem dni ponovno izvolilo za profesorja na pravni fakulteti. Pogreb dr. Polića bo popoldne ob 4. popoldne.

— **Imenovanje madžarskega primasa.** Iz Budimpešte poročajo: Imenovanje novega madžarskega primasa je še vedno predmet o kojem debatira vsa politična javnost. Trdi se, da je vladni kandidat za primasa škof Glattenfelder, ki da bo skoro gotovo imenovan za primasa.

— **V Hercegovini se je utrgal oblak.** V ponedeljek se je nad Popovcem Poljem v Hercegovini utrgal oblak. Vode so hipoma narastle ter napravile ondotnim kmetom mnogo škode. Mnogo hiš je vsled naraščanja vode močno poškodovanih.

— **Krvava drama v Osijeku.** V ponedeljek zvečer se je dogodil v gostilni pri »Kronenwerk« v Podravju pri Osijeku krvav zločin, ki ga je povzročil podnarednik 41. pešadjskega polka. V gostilni je sedel sluga »Jugobanke« Vincent Torko. V lokal je prišel tudi poveljnik straže na mestnem mostu, podnarednik Pavle Cerovi, ki je kupil za stražo vino. Pri izhodu se je Cerovič nenadoma obrnil proti Torku, ki se ni zmenil za njega, temveč mirno pil svoj kozarec vina. Brez vzroka je Cerovič snel puško ter ustrelil proti mirnemu pivcu. V treh udarcih se je zgrudil Torko nezavesten na tla. Cerovič se, takoj aretirali, ga oklenili in odpeljali v zapor. Torko je naslednji dan umrl. Zakaj je Cerovič streljal na Torka, ne

ve nihče. Domneva se, da je izvršil čin v talni pijanosti.

— **Krvav pretep zaradi pašnika.** V Podvalju v bližini Mostara so se te dni sprli muslimani zaradi nekega pašnika. Spor je končal s pretepom. Med pretepom so zaklali kmeta Mujo Goso; trije muslimanski kmetje pa so dobili težke poškodbe.

— **Ljubavna tragedija prvega beograjskega filmskega igralca** in prvaka beograjske opere. Dasi možakar ni lep kot Rudolf Valentino, niti bogve kakšen umetnik, ga imajo ženske vendarle radi. Med drugim se je zaljubila v Milana Ocića, »kralja charlestona«, hčerka nekega uradnika v Zemunu. On pa v njo. Razvilo se je med njima intimno razmerje. Ocić je obljubljal svoji oboževanki vse mogoče. Končno se je je pa naveličal. Ko je deklica uvidela, da je stvar končana, je sklenila, da se bo kruto maščevala. Te dni je Zlata svoj načrt izvršila: prišla je v Osićev atelje ter vrgla nezvestemu ljubimcu v obraz skoraj celo steklenico vitriola. »To je kazen, ki si jo zaslužil,« je vzkliknila, »sedaj pa je vrsta na meni.« Reki je izpila ostanek vitriola. Nesrečna zaljubljenca so prepeljali v bolnico. Njiju poškodbe so težke.

— **Originalen samomor.** Iz Londona poročajo: 96-letnega možakarja Johna Childa, bivšega policijskega stražnika, so našli te dni v Walsallu mrtvega. John Child se je usmrtil na izredno originalen način: Privezal si je na glavo par težkih kamnov ter utaknil glavo v kad, polno vode.

— **Dr. Erdel yje celo brutalen...** Dr. Erdely-a, ki je ubil svojo ženo, je budimpeško sodišče obsodilo na 14 dni zapore, ker je na hodniku sodišča, ko so ga peljali v zasliševanje, na najsirovejši način nahrulil neko damo, ki ga je slučajno pogledala.

— **Senzacionalna aretacija v Budimpešti.** Veliko senzacijo je vzbudila v Budimpešti vest, da je policija aretirala in pridržala v zaporu dr. Gjura Schwanka. Dr. Schwank je v Budimpešti dobro znan zdravnik. Policija ga je osumila, da se peča s prodajo deklet ter da je član mednarodne družbe, ki kupčuje z dekleti.

— **Prijateljstvo vrgel skozi okno.** Lansko leto je v Parizu padla raz okno gospodična Marcelle Madoré ter obležala nezvestna na tlaku. Naslednji dan je v bolnici umrla, ne da bi se bila popreje kolikaj zavedla. Njen prijatelj, dvajsetletni Viktor Angel, je izjavil na policiji, da je izvršila njegova ljubimka samomor. Njegovi tovariši so pred policijskim komisarjem Angel-ovo izjavo potrdili. Povedali so, da so se v kritičnem trenutku nahajali v sobi v njegovi družbi. Te dni pa je neznan možki javil pariški policiji, da je Angel vrgel svojo prijateljico skozi okno. Izjavil je, da bi bil to že takrat povedal, pa ni imel poguma, ker je Angel izredno nasilen človek. Policija je na podlagi te izjave pričela zadevo na novo preiskovati. Neka prijateljica Madoré je potrdila izjavo ovaditelja ter pristavila, da je njena prijateljica hotela pobegniti od Angela radi njegovega nasilnega in surovega vedenja. Angel je v zadnjem trenutku spoznal njeno namero ter jo je s silno jezo tresil skozi okno na cesto. Pariška policija je nasilnega na podlagi teh izjav aretirala.

— **Krvavo maščevanje gledališke igralca.** Gledališki igralec Karl Kozman iz Budimpešte je pred tremi leti zapustil svojo ženo in otroke ter neznankom izginil. Te dni se je vrnil zopet na svoj dom. Zahteval je od svoje žene, da mu odpre vrata. Ker žena ni takoj ustregla njegovi zahtevi, je tako pobesnel, da je ženo napadel z nožem ter ji prizadejal dvajset ran. Težko ranjeno ženo so prepeljali v bolnico, pobesnelega moža pa v zapor.

— **V Uralu so odkrili ogromne množine železne rude.** Po poročilih iz Sverdlovsk-a so našli v Uralu po dolgem in trudnem raziskavanju ogromne množine železne rude. Izvedenci izjavljajo, da se nahaja na teritoriji najmanj 210 milijonov ton železne rude. Na ozemlju Alpejave so odkrili še ogromnejši zaklad. Tamkajšnja ležišča železne rude cenijo na 570 milijonov ton. V tem ozemlju so odkrili tudi ogromne množine premoga.

— **Delavanta Goloba so aretirali.** Trgovskega uradnika Helmuta Goloba, ki je oškodoval tvrdko Schmidt za 150.000 Din, so v torek aretirali v Wildonu. Zalotili so ga v trenutku, ko se je hotel z avtomobilom odpeljati. Pri njem so našli samo še 80.000 Din. 40.000 Din je izročil Golob delavcu Karlu Karnarju, ki je oddal 37.000 Din; 3000 Din si je pridržal. Goloba bo skoro gotovo sodilo graško sodišče, ker ima že od preje več grehov na vesti.

— **Bratranec španskega kralja v luknji.** Kot poročajo budimpeštanski listi, je bil bratranec španskega kralja don Ferdinand de Bourbon te dni, ker ni mogel plačati hotelskega računa, aretirani. Z gospodom Nandatom Bourbonskim vred so vtaknili v luknjo tudi njegovega »adjutanta«. Španski dvor je prekinil še pred leti z lahkoživim princem vse zveze.

— **Drzen roparski napad v Chicagu pod vodstvom ženske.** V hotelu Armonia v okolici Chicaga se je vršil te dni kostumni ples. Ko je bilo veselje na višku, je udrila v plesno dvorano tolpa razbojnikov pod vodstvom kostimirane ženske. Osem razbojnikov se je pomešalo med plesalce, štirje pa so ostali z levočevji v rokah pri vratih. V trenutku, ko je kostimirana razbojnica poljubila svojega plesalca, je ustrelil eden od njenih možkih tovarišev pri vratih iz revolverja v zrak. Med plesalci je nastala silna panika. Razbojniki so prisilili plesalce z revolverji v rokah, da so jim izročili vse svoje dragocenosti, kostimirana razbojnica pa je preiskovala žep plesalk. Ko je vsak oddal, kar je imel, je moral oditi. Med ropanjem je hotel vstopiti v dvorano neki policijski stražnik. Roparji so ga na mestu ustrelili. Po izvršenem delu, so skočili roparji v avtomobil ter v temi neznan kam izginili.

P. n.

Čast mi je naznaniti, da sem odprl v svoji že nad 30 let obstoječi brivski dvorani na Dunajski cesti štev. 20, nasproti kavarne »Evropa« in postajališča mestne cestne železnice, posebni

oddelek za damsko friziranje

s petimi kabinami in posebnim vhodom, v katerih se bodo izvrševala na najmodernejši način vsa v damsko stroko spadajoča dela, kakor striženje dečje frizure (Bubikopf), česanje vseh modernih, historičnih, gledaliških in plesnih frizur, umivanje glave, manikiranje, masiranje, onduliranje in izdelovanje raznih lasnih izdelkov.

Ker sem si pridobil dobro pomožno osebje, sem uverjen, da bom vsem zahtevam najbolje zadostil ter Vas najljubše vabim, da me o priliki počastite z Vašim cenjenim obiskom, za kar se najljubše priporočam in beležim

z odličnim spoštovanjem

Engelbert Franchetti, Ljubljana, Dunajska c. 20

friseur za gospode in dame.

— **Kraljevič Marko 1928.** Zbral Kompoljski, ilustriral V. Vokač. Družba sv. Cirila in Metoda, duševna mati naše obmejne mladine, jo je zopet razveselila s knjižico, nosečo zunaj podobo jugoslovanskega junaka Kraljeviča Marka, znotraj pa nudečo mnogo zanimivih pravljic — med njimi zlata vredno bajko Milčinskega »O Marički, ki je pol ure prekasno prišla na svet« — pesmi, poučnih člankov in važnih drobtin; knjižico okrašeno z lepimi ilustracijami, zaključuje koledar in oddelek za beležke. Šolska vodstva, starše in vse ljubitelje slovenske mladine opozarjamo na to delce, ki je zbog tehtne vsebine in jako nizke cene — 6 Din — najtopleje priporočbe vredno. Kupite Kraljeviča Marka otrokom za Miklavža in Božič! Naroča se v pisarni C. M. družbe v Ljubljani, Narodni dom.

— **Izšla je 3. številka »Gledališkega lista«.** Vsebinska je sledeča: Pavel Golia: Krištof Bogataj in Rona. — K. S. Stanislavski: Življenje v umetnosti. — Ost: Jaz in »oranž«. — Malko Kos: Goldoni na Slovenskem. — Matija Bravničar: Stravinski o svoji operi »Oedipus«. — Dramski repertoar deželnega gledališča v Ljubljani od otvoritve do zatvoritve 1. 1914. Sezona 1894-95. — Moskovska gledališča v pretekli sezoni. — Drobiž. — Aforizmi. — Resnici na ljubo.

— **Izšla je 2. letošnja številka »Mladega Junaka«.**

Ljubljana.

— **Novost za Ljubljano.** Kakor čujemo, priredi v sredo, 16. t. m. popoldne v veliki dvorani Uniona neumorna Atena »Modno čajanko«, za katero je že danes mnogo zanimanja.

— **»Modna čajanka«.** Atena je uvrstila v vrsto svojih kulturnoestetskih prireditev »Modno čajanko«, ki naj dviga med našo publiko smisel za lepoto, lepo gesto, izpolnjuje okus in širi razumevanje za pravilen kroj dobrega oblačila. Slične prireditve so v velenostih skoraj na dnevnem redu. Vrše se po večjih trgovskih hišah, po hotelih in kavarnah, kjer so zgolj reklamnega trgovskega značaja. Naš trgovec in obrtnik se samostojno zaenkrat še ne moreta poslužiti takih dragih reklamnih sredstev, zato družimo družabne in kulturne prilike z dnevnimi zahtevami časa ter tako poživimo naše mesto in pomagamo drug drugemu.

— **Ljubljanska župa Jugoslovanske Perške Zveze** pozivlja vse včlanjene zore, da posvete 12. oziroma 13. novembra 1927 spominu sedme obletnice rapalskega dne, da organizirajo in sodelujejo pri manifestacijah, prireditvah in zbirkah na korist ciljev, ki jih zasleduje Jugoslovanska Matica. Župni odbor z gotovostjo pričakuje, da se vsa društva brez izjeme odzovejo tudi okrožnici Pokrajinskega odbora Jugoslovanske Matice v Ljubljani z dne 1. novembra 1927. — Odbor.

— **Vojni invalidi, vdove in sirote,** člani ljubljanske podružnice naj se takoj zglasijo v društveni pisarni, kjer dobe nakaznice za cenen premog. Članske knjižice je prinesli seboj.

— **Gremij trgovcev za ljubljansko okolico** sporoča članom, da je prevzel posle Gremija prvi podnačelnik trgovec g. Josip Šporn iz Ježice pri Ljubljani, do katerega naj se blagovoljivo člani obračati v važnejših zadevah. — Načelnstvo.

— **Splošni tečaj za učenje češkega jezika,** ki ga je v okviru Jugoslov.-češkoslovaške Lige v Ljubljani vodi g. prof. dr. V. Burian, bo odprt v petek 11. t. m. ob 18. Lokal: St. Jakobska meščanska šola, II. nadstropje, III. c razred. Tam se vrši ob navedenem času vpisovanje in se dobi tudi vse informacije. Za Jugoslovane odpira znanje češkega jezika vrata v razumevanje vseh ostalih jezikov, zato vabimo naše občinstvo, da se prav množično udeležijo v ta učni tečaj. — Odbor Lige.

— **ZOO!** Pripravljali odbor društva ZOO vabi vse ljubitelje domače favne na ustanovni občni zbor, ki se vrši v soboto, dne 12. novembra ob 20. uri zvečer v restavraciji hotela Slon v Ljubljani.

— **Nevaren postopak pod ključem.** Ljubljanski policiji je prišel v pest zelo nevaren postopak in berač Franc Marn. Stražnik ga je aretirali v trenutku, ko je ponujal na prodaj razne pile, ki jih je nakradel na glavnem kolodvoru. Marn je že 15-krat predkaznovan zaradi tatvin. Najnovejšo tatvino je cinično priznal.

Maribor.

m— **Jugoslovanska-avstrijska prometna konferenca.** V torek je bila v veliki kazinski dvorani slovesno otvorena jugoslovanska-avstrijska prometna konferenca. Konferenci prisostvujejo poleg odposlancev obeh vlad tudi člani železniških direkcij iz Ljubljane in iz Gradca, jugoslovanskih in avstrijskih carinskih in policijskih oblasti ter zastopniki mariborske mestne občine in oblasti. Konferenca bo trajala menda dlje kot se je prvotno mislilo. Vsled konference ostane čitalnica Studijske knjižnice v kazinu do 21. t. m. zaprta.

ljane in iz Gradca, jugoslovanskih in avstrijskih carinskih in policijskih oblasti ter zastopniki mariborske mestne občine in oblasti. Konferenca bo trajala menda dlje kot se je prvotno mislilo. Vsled konference ostane čitalnica Studijske knjižnice v kazinu do 21. t. m. zaprta.

m— **Rapalski dnevi v Mariboru.** I. V petek, 11. t. m. ob 20. uri Rapalski večer v narodnem gledališču. Spored: 1. Godba. 2. Govor zastopnika pokrajinskega odbora Jugoslovanske Matice iz Ljubljane. 3. Petje. 4. Primorski bratje (otroški prizori in deklaracije). 4. Ziva slika. II. V soboto dne 12. noevmbra t. l. ob pol 18. uri zažiganje žare poleg spominske plošče majske deklaracije v mestnem parku. Govori in petje srednješolske mladine. III. V nedeljo dne 13. t. m. dopoldne nabiralni dan. Slovenci! Jugoslovani! S svojo udeležbo pokažimo, da so nam pri srcu bratje v italijanskem robstvu. Sedma obletnica je, težka kakor še nikoli. Nacionalno zavedni obmejni Maribor, stori svojo dolžnost! — Odbor Jugoslovanske Matice v Mariboru.

m— **Preureditev spodnjih kazinskih prostorov.** Na prihodnji občinski seji se bo med drugim razpravljalo tudi o preureditvi spodnjih prostorov v kazinskih palači, kjer se nahaja sedaj uradna olednica. Ti prostori se nameravajo v sprednjem delu preosnovati v čitalnico Studijske knjižnice, zadaj se bo pa uredila kadilska soba za obiskovalce gledališča in kinematografa. Obenem s tem se bo definitivno zaprl sedanji vhod v gledališki foyer iz Gledališke ulice. To preureditev bodo gotovo z veseljem pozdravili vsi obiskovalci gledališča, posebno kadilci; ker je sedanji prostor za kajenje na hodniku med glavnim vhodom in foyerjem skrajno neprimeren in v zimskem času tudi škodljiv zdravju. Zeleti bi bilo le, da bi se to čimprej zgodilo.

m— **Odbor društva stanovanjskih najemnikov za Maribor in bližnjo okolico** je na svoji seji dne 27. septembra 1927 sklenil: Kot popolnoma nestrankarska organizacija ugotavljamo, da pozdravljamo vsako politično stranko, ki podpira naše stremljenje. Smo pa proti temu, da se naše akcije zlorablja v druge svrhe. — Ugotavljamo nadalje, da je ravno ta zloraba sedanji akciji Saveza stanara mnogo škodovala. Da se to prepreči, bo prirejalo društvo odsej zborovanja samo za društvene člane. — Odbor.

Celje.

c— **Plesni večer plesalke E. Kovačeve.** V soboto zvečer nastopi v Mestnem gledališču plesalka gđ. Erna Kovačeva. Njen plesni večer nam pomeni prijetno izpremembo, ki nam je tem ljubša, ker vidimo v Celju umetne plesne tako redko, da lahko rečemo, da so nam neznan. Če pa izvajamo umetnost, je ples seveda vsakdanji pojav. Pri plesu kot umetnosti si moramo pač več predstavljati, kakor le izurjeno telo in mogoče še glasbo, ki se interpretira z ritmično telesa. Umetni ples je karakteriziran kot izraz duše v harmonično sledečih gibih telesa. (Tu je ravnotako dramatika, lirika, epika itd.). Umetnik podaja svoje duševne doživljanje s sredstvom (kamen, barva itd.), umetnik-plesalec s telesom. On ustvarja neposredno; njegov umotvor utelešajo telo kot dovršeno orodje, domišljija (fantazija) in prostor. — V primeri z drugimi umetnostmi (kiparstvo, slikarstvo, glasba itd.) je umetnost plesa še mlada; najdemo sicer ples pri vseh (tudi zgodovinskih) narodih, vendar so mu drugi nagibi — predvsem verski. (Še danes prevladujejo v Orientu verski plesi n. pr. Indija, Java itd.). V predkrščanski dobi je imel ples širše torišče, z rastočo močjo krščanstva pa gine. Polagoma se oživlja v galantni dobi (balet) in se dviga do umetniške stopnje v naši dobi (Izidora Duncan, Ana Pavlovna, Tamara Karsavina, R. v. Laban, Mary Wigman, St. Máhesa itd.). Na sponoru so: 1. Joh. Straus: Pomlad, glasovi (valček). 2. Moderni jazz: cow-boy. 3. Schubert: motivi iz opere »Pri treh mladenkah«. 4. Steiner-Virah: Anjuška. 5. Čajkovskij: Chauson triste. 6. Komžák: Pravljica. 7. Schumann: Sanjarenje. 8. E. Thompa: Oculi-Poculi. — Inscenacija: akad. slikar M. Modic. Osnutki kostumov: umet. obrt. Herta Schratler (Wien Hitzing). Na klavirju spremlja pianistka ga. Kokotova, med odmore svira orkester.

c— **Mestno gledališče** ponovi Raupachovo želoigro »Mlinar in njegova hči« kot ljudsko predstavo v nedeljo popoldne ob 16. uri. Cene so znižane za 25%.

KRATKE VESTI.

Levo krilo japonske delavske stranke je hotelo praznovati desetletnico sovjetske republike z velikim shodom. Policija pa je škod razpustila in aretirala celo vrsto zborovalcev.

Pri občinskih volitvah v Oldenburgu na

Nemčkam so napredovali soc. demokrati, do-
čim so desničarske stranke nazadovale.

Litovska vlada je odkrila v Tanroggen-u.
Kybartu in Olitunovu zaroto. Izvršene so bi-
le številne aretacije tudi soc. demokratov.

Delna stanovanjska naščita bo uvedena v
Nemčiji. Povišanje stanarine bo prepove-
dano.

V Rumuniji je zopet uvedena preventivna
cenzura. Vsi članki o princu Karlu so pre-
povedani.

Madjarskim uradnikom bodo povišane pla-
če za 15 do 17 odstotkov.

Na moskovskem aerodromu je bilo sovjet-
ski vladi izročeno 30 aeroplanov kot dar stro-
kovnih organizacij z geslom: »Naš odgovor
Chamberlainu.«

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Četrtek, 10. novembra: Zaprt.
Petek, 11. novembra: Polnoč. Red A.
Sobota, 12. novembra ob 15. uri popoldne:
Ukročena trmoglavka, dijaška predstava
pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 13. novembra ob 15. uri popoldne:
Hamlet. Ljudska predstava pri znižanih
cenah. Izven.
Ponedeljek, 14. novembra: Vrt Eden. Nastop
gdč. Slavčeve. Izven.
Torek, 15. novembra: Zaprt.

Opera.

Četrtek, 10. novembra: Hoffmannove pripo-
vedke. Gostovanje g. Josipa Križaja iz Za-
greba. Debut gdč. Popovičeve. Izven.
Petek, 11. novembra: Bajadera, opereta.
Premijerski abonma.
Sobota, 12. novembra: Zaljubljen v tri oran-
že. Red B.
Nedelja, 13. novembra ob 15. uri popoldne:
Traviata. Ljudska predstava pri znižanih
cenah. Izven.
Ponedeljek, 14. novembra: Zaprt.
Nastop gdč. Slavčeve v »Vrt Eden« se je
moral iz tehničnih ozirav preložiti na pon-
deljek 14. t. m. zvečer.

Opozorjamo na današnjo predstavo »Hoff-
mannovih pripovedk«, v kateri gostuje g.
Josip Križaj in debutira gdč. Popovičeva. K
včeraj objavljeni zasedbi pripominjamo, da
je ljubeznivo prevzela vlogo Nikolaja v zad-
njem trenutku vsled obolevosti ge. Medve-
dove ga. Vilma Thierry-Kavčnikova. Opero
dirigira kapelnik Balatka, režijo vodi gosp.
Subelj.

Premijera Calmanove operete »Bajadera«
v ljubljanski operi bo v petek, dne 11. t. m.
Opereto, ki spada med najboljše dela te
stroke je nastudiral kapelnik Neffai, režiral
pa režiser g. Povhe. Glavni ženski vlogi
pojeta ga. Poličeva in ga. Balatkova, moške
pa gg. Drenovec, Peček in Povhe. V ostalih
vlogah sodelujejo skoro vsi člani opernega
zboru in pa baletni zbor. Premijera se vrši
za premijerski abonma.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V MARIBORU.

Četrtek, 10. novembra ob 20. uri zvečer:
»Školjka«, ab. D. Kuponi. Zadnjikrat.

BORZE.

9. novembra.

Ljubljana. Berlin 13.54 — 13.57 (13.555),
Curih 1094 — 1097, (1095.5), Dunaj 8.005 do
8.035 (8.02), London 276.3 — 277.1 (276.7),
Newyork 56.65 — 56.85 (56.75), Pariz 223—0,
Praga 168.05 — 168.45 (168.45), Trst 310.25
do 310.375 (—).

Zagreb. Dunaj 8.005—8.035, Berlin 13.5426
do 13.5726, Budimpešta 9.945 — 9.975, Milan
309.4 — 311.4, London 276.3—277.1, Newyork
56.65 — 56.85, Pariz 222.25 — 24.25, Praga
168.05 — 168.85, Curih 1094 — 1097; ameri-
ški dolar 56.225 — 56.425.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.57, London
25.25625, Newyork 518.575, Pariz 20.365, Mi-
lan 28.31, Praga 15.37, Budimpešta 90.85, Bu-
karešta 3.21, Varšava 58.20, Dunaj 73.20.

Efekt.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska
kreditna 133 — 0, Prašedion 890 — 0, Kre-
ditni zavod 160 — 0, Večje 133 — 0, Ruše
280 — 295, Stavbna 56 — 0, Šešir 104 — 0.
Ljubljanska blagovna borza (8. t. m.)
Les: Tendence nespremenjena. Zaključena
sta bila 2 vagona bukovih drv. Deželni

priredki: Tendence za pšenico nespre-
menjena, za turčico pa dalje evrsta.

TOVARISI! FILOZOFI!

Ne želja po senzacijah in tudi ne kaprica
nekaterih, temveč živa potreba, današnji
žalostni gmotni položaj našega dijaštva, sta
oživotvorila idejo, ki se je že dolgo porajala
med uvidnimi, treznimi akademiki in je po-
stala danes javen poziv na vse one, ki se
jim noče politične gonje fanatične oprede-
ljenosti, temveč resnega dela.

Za zboljšanje socialnih razmer med našim
dijaštvom in energičnega zastopstva v njih
interesih.

V skladu s tem principom, ki ga more
neustransko rešiti le ona skupina ljudi, ki
je izven vsakega političnega udejstvovanja,
politično strogo neutralna, je naša lista edi-
na, ki je uvidela realne potrebe dijaštva, ki
zahtevajo nujnega izboljšanja. Vsakemu pa
mora biti jasno, vsakdo, ki jasno gleda naše
življenje, mora biti prepričan, da le oni, ki
mu je edini namen izboljšanje socialnega
položaja dijaštva, energično zastopanje inte-
resov naših vrst, more in mora priti do po-
sitivnih uspehov.

Potreba časa je sprožila to misel, zahteva
življenja po praktičnih ljudeh jo je izobliko-
vala v javen apel na volice!

Zato kličemo vam, filozofi in vsem onim,
akademikom, ki imajo kaj socialnega čuta
in onim, ki trpe pod težo žalostnih gmotnih
razmer:

Ne politično opredeljenje in ne reaktivistične
struje

vam ne bodo mogle pomagati iz bede in za-
stopati vaših interesov v isti meri, kakor je
potrebno,

temveč le ona skupina, ki ji je edini in glavni
namen skupina, ki jo zastopa stanovska lista!

in da se morejo naši načrti, vznikli iz pe-
rečih potreb našega dijaštva samega, tudi
izvesti, je odvisno samo in edino od vas —
komu poverite vaš glas. Mi ne odrekamo si-
cer drugim skupinam smisla in zmožnosti za
reševanje teh vprašanj, vendar mi filozofi
se nahajamo v najtežjem položaju in to je
naš poskus, poudarjamo prvi naš poskus in

odločili boste tudi vi za naprej. Hočemo da
se naša težnja realizira.

Zato smo ukrenili vse potrebno, da dobimo
svoje zastopstvo v SSLU. Zato tovariši gla-
sujte vsi za našo

STANOVSKO LISTO E.

Rudolf Mušič, s. r.

Sport.

Boksmatch med Dancem Knut Hansenom
in Angležem Phil Scottom je končal že v
1. rundi s knock-out porazom Angleža.
Borba je trajala samo dve minuti in je mo-
ral Scott šestkrat na tla. Padel pa je Scott,
kakor se je ugotovilo, vsled fool-udarca
Hansena, kar pa na končnem izidu svede-
ničesar ne spremeni, ker po takem porazu
ne kaže Scottu drugega, kakor da zapusti
ring.

Arne Borg in Johnny Weissmüller. Se-
znam svetovnih rekordov mednarodnega
amaterskega plavalnega saveza vsebuje se-
daj 18 višinskih uspehov v prostem stilu na
kratke in srednje proge, ki so enako pora-
deljeni med Svedom Arne Borgom in Ame-
rikancem Johnny Weissmüllerjem. Slednji
posедуje sledeče svetovne rekorde: 100 y
v 49.8 sek., 100 m v 57.4 sek., 150 y v 1:25.4
min., 200 m v 2:08 min., 220 y v 2:09 min.,
300 y v 3:11.6 min., 300 m v 3:33.6 min.,
400 y v 4:48.8 min. — Borg pa je postavil
svetovne rekorde za sledeče proge: 400 m
v 4:50.3 min., 440 y v 4:52.6 min., 500 y v
5:28.4 min., 500 m v 6:08.4 min., 800 m v
10:09 min., 880 y v 10:28 min., 1000 y v
12:16.8 min., 1000 m v 12:44 min., 1500 m
v 19:07.2 min. in 1600 m (ena milja) 21:41.3
minute.

»GRUDA«

Izšla je letošnja 10. številka »Grude«.
Vsebinska je sledeča: Tone Gaspari: Invalid
Klemen. — Manca Komanova: Na Gorenj-
skem je lušno. — Resolucija »Zveze kmet-
skih fantov in deklet«. — Janže: O delikvi-
dela. — Ing. Teržan: Več zanimanja za
smotreno gospodarstvo v kmetijstvu.
Janže: Zadržna država. — Slovenski jav-
nosti. — Organizacijski vestnik. — Nove
knjige.

Ilya Erenburg:

79

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel Š. L.)

Andrej je mirno odgovarjal.

— Vi ste Litovec?

— Ne, Latiš. Vi najbrže to zamenjate,
kar je razumljivo. Zdaj je toliko teh...

Renon ga je uljudno prekinil:

— Vi torej trdite, da niste Litovec?

Andreju je šinila misel: pa vendar niso
zvedeli za Batatjatsa? Ni se pa izdal in je
odgovoril:

— Seveda. Iz Rige sem.

— Vi seveda razumete tudi rusko?

— Malo.

— Bodite tako ljubeznivi in se podpišite
tukaj po rusko!

Gospod Renon je z zanimanjem ogledoval
podpis in ga z nečim primerjal.

— Povejte mi, gospod Cielas, kje ste bili
in kaj ste delali v noči od srede na četrtek,
to je včeraj?

— Jaz? Bil sem v nekem zabavišču. Po-

tem pa... Potem sem se odpeljal v neko
javno hišo.

— Kje je to? Ste bili sami ali s prijatelji?

— Kje je to ravno bilo, sam dobro ne
pomnim. Jaz. (Andrej se je poskusil zasme-
jati), jaz še nisem vajen vašega izvrstnega
vina. Bil sem nekje na Monmartu. Tja me
je odvedlo neko dekle. Majhna blondinka z
znamenjem na licu. Kako ji je ime, pa ne
vem. Saj sami veste, da se od takih deklet
ne zahteva polnega lista. Mogoče je kaj
ukradla in me hočete zaslišati kot pričo? Jaz
ne pomnim ničesar. Bil sem precej okajen.
Vse to je očiten nesporazum. Prosim, da me
svobodite, ker moram nujno v Grasse in sem
že takointako zamudil cel dan.

Tedaj je pa gospod Renon, ki se je na
videz odvrnil, kakor da ne gleda Andreja, v
resnici je pa pazljivo sledil za najmanjšim
tresljajem njegovih trepalnic, mirno rekel:

Vi torej, gospod Cielas, mi na noben način
ne morete pojasniti, kje so tista zabavišča,
kjer ste vi prečuli noč? Dovolite mi, da vam
povem to jaz. Ali ni bilo to — na ulici Ti-
bonmairy?

Ko je Andrej zaslišal ime Tibonmairy, se
ni vzdržal in je poskočil. Zazdelo se mu je,
da je tudi Jeanne aretirana. Gospod Renon
je zadovoljno pogladil svoj podbradek, ki je
bil osvežen s čarobno krema, in je s komaj
vidnim zasmehom rekel:

— Ne vznemirjajte se, gospod Cielas! Se-
dite!

Gospod Elis Renon je spet dobil novo par-
tijo. Kako so vendar primitivni vsi ljudje.
Niso vredni, da bi jih človek opisal po vzoru
Stendala. Zanje je dovolj sodni protokol. In
gospod Renon je podpisal nek obrazec in je
rekel, metodično raztegujoč zloge svojih be-
sed:

— Obdolženi ste roparskega umora ravna-
telja detektivskega zavoda Rajmonda Ney-a.

32.

Jeanne ima zaščitnika.

Gaston je preživljal težak dan. Niti več-
rajšnjega trumfa se ni mogel navžiti. Zju-
traj navsezgodaj, ko se je odpravil v sosedni
lokal, da bi popil svoj prvi običajni kozar-
ček in da bi se tudi še pobahal s svojim

uspehom, se je na njegovo ubogo glavičo zru-
šilo njegovo lastno zmagovalstvo, na kar on
sploh ni bil niti najmanj pripravljen. Gas-
ton je mirno pil svoj vermut in že stotič
pripovedoval slučajnim gostom o svojem žu-
devitem vohu. On ne odneha pri pernicah
ali pri pepelu, ne, saj ni kakšen naiven agent
iz policijske prefekture, ampak je zasebni de-
tektiv, kar ni tako majhnega pomena, ka-
kor bi si kdo mislil. On je duševni sin Pin-
kertonu. Zavohal je, kje diši po briljantu
in je posegel takoj v papirjavo drobovje.
Evo, kako je treba! Gostje so odpirali usta.
Nekdo je pa navdušeno vzkliknil:

— Da, vi pa imate nos, vil...

Isti hip je tudi pogledal Gastonov obraz
in pomislil na dvosmiselnost svojega poklo-
na in se je popravil:

— To se pravi, da imate blesteč razum.

Kakor sam Poincaré.

S tako idilo se je začel dan. Čez četrto ure,
ko Gaston niti svojega vermeta še ni izpil
do dna, je pa pritekla v lokal njegova bo-
lehna, pa dovolj energična ženica in pri-
nesla strahotno novico.

Galanterija

Trikotaža za dame in gospode. — Volna za pletenje
v vseh barvah. — Velika izbira nogavic, kravat v raznih
cenah. — Kompletne potrebščine za krojače, šivilje in
čevljarje. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri

Josip Petelinc-u Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 ob vodi.

Pestrobela točna.

Cene nizke.

Pestrobela točna.

Carinsko poiredniški in špedicijski bureau

»GROM«

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče poste najhitreje

in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresno

poštijke.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši

namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. — Telefon št. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje

urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Gospodična

vešča vseh pisarniških del
išče službe. Gre tudi eden
do dva meseca brezplačno
Cenjene ponudbe prosi na
upravo lista pod »Mar-
ljivac«.

Stanovanje

2—3 sob ter pritliklinami
iščem v sredini mesta, če
je mogoče takoj ali za
mesec februar. — Franc
Mikec, plač. natakarc, Ka-
varna »Evropac«.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in
ene do dveh sob išče mir-
na stranka v bližini Kri-
ževniške cerkve ozir. Tr-
žaške ceste. Cenj. ponud-
be se prosijo na upravo
lista pod »Stanovanje«.

Širite »Narodni Dnevnik«!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige,
brošure, cenike, tabele, vabila, lenake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA. * TELEFON. ŠT. 2552.

Izdajatelj: Aleksander Železnikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovoren: Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.